

Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTA DŽERARDA HOGANA
[GERARD HOGAN]
SECINĀJUMI,
sniegti 2019. gada 23. maijā¹

Lieta C-383/18

Lexitor Sp. z o.o
pret

***Spółdzielcza Kasa Oszczędnościowo – Kredytowa im. Franciszka Stefczyka z siedzibą w Gdyni,
Santander Consumer Bank S.A. z siedzibą we Wrocławiu,
mBank S.A. z siedzibą w Warszawie***

(*Sąd Rejonowy Lublin-Wschód w Lublinie z siedzibą w Świdniku* (Lubļinas Austrumu rajona tiesa Lubļinā, Švidņikas tiesu nams, Polija) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Patērētāju tiesību aizsardzība – Direktīva 2008/48/EK – 16. panta 1. punkts – Kreditlīgumi – Pirmstermiņa atmaksa – Patērētāja tiesības uz kredīta kopējo izmaksu samazinājumu, kas sastāv no procentiem un izmaksām līguma atlikušajā termiņā

1. Šī lieta attiecas uz Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2008/48/EK (2008. gada 23. aprīlis) par patēriņa kreditlīgumiem un ar ko atceļ Direktīvu 87/102/EEK (OV 2008, L 133, 66. lpp., un labojumi – OV 2009, L 207, 14. lpp.; OV 2010, L 199, 40. lpp., un OV 2011, L 234, 46. lpp.), 16. panta 1. punkta interpretāciju. Kā nupat tiks norādīts, šīs tiesību normas, kas attiecas uz patērētāja tiesībām samazināt kredīta izmaksas, ja viņš pirms termiņa ir pilnībā vai daļēji atmaksājis summu, kas jāmaksā saskaņā ar kreditlīgumu, nozīme vismaz dažos aspektos nav skaidra un tai nav viegli sniegt apmierinošu interpretāciju. Patiešām – iespējams, šajā pašā lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu norādīto problēmu dēļ – Savienības likumdevējs kādā brīdī varētu vēlēties pārskatīt šī noteikuma formulējumu.
2. Katrā ziņā lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir iesniegts saistībā ar strīdu starp *Lexitor Sp. z o.o*, no vienas puses, un *Spółdzielcza Kasa Oszczędnościowo – Kredytowa im. Franciszka Stefczyka z siedzibą w Gdyni, Santander Consumer Bank S.A. z siedzibą we Wrocławiu* (turpmāk tekstā – “*Santander Consumer Bank*”) un *mBank S.A. z siedzibą w Warszawie*, no otras puses, par papildu maksājumu un soda naudas piemērošanu gadījumos, kad patērētāji izpilda savas patēriņa kreditlīguma saistības pirms termiņa.
3. Pirms tiks analizēts šis jautājums, ir jānosaka atbilstošās Direktīvas 2008/48 un valsts tiesību normas.

¹ Oriģinālvaloda – angļu.

I. Atbilstošās tiesību normas

A. Savienības tiesības

1. Direktīva 87/102

4. Padomes Direktīvas 87/102/EEK (1986. gada 22. decembris) par dalībvalstu normatīvo un administratīvo aktu tuvināšanu attiecībā uz patēriņa kredītu (OV 1987 L 42, 48. lpp.) 8. pantā bija noteikts:

“Patērētājam ir tiesības izpildīt savas kredītliguma saistības pirms nolikumā noteiktā termiņa. Šajā gadījumā saskaņā ar noteikumiem, ko noteikušas dalībvalstis, patērētājs ir tiesīgs saņemt taisnīgu kredīta kopējo izmaksu samazinājumu.”

5. No 2010. gada 11. jūnija Direktīva 87/102 tika atcelta un aizstāta ar Direktīvu 2008/48.

2. Direktīva 2008/48

6. Direktīvas 2008/48 7., 9., 10., 39. un 40. apsvērumā ir paredzēts šādi:

“(7) Lai sekmētu pareizi funkcionējoša patēriņa kredītu iekšējā tirgus izveidi, ir jāparedz saskaņota Kopienas sistēma vairākās būtiskās jomās. Ņemot vērā, ka patēriņa kredītu tirgus nemitīgi attīstās un Eiropas pilsoņu mobilitāte pieaug, progresīviem Kopienas tiesību aktiem, kas spēj pielāgoties nākotnes kredītu veidiem un kas sniedz dalībvalstīm atbilstīgu izvēles iespēju, tos istenojot, būtu jāpalīdz izveidot mūsdienu tiesību aktu kopumu patēriņa kredītu jomā.

[..]

(9) Vajadzīga pilnīga saskaņošana, lai visiem patērētājiem Kopienā nodrošinātu augstu un līdzvērtīgu viņu interešu aizsardzības līmeni un lai izveidotu īstu iekšējo tirgu. Tādēļ dalībvalstīm nevajadzētu atļaut saglabāt vai ieviest valstu noteikumus, izņemot tos, kas paredzēti šajā direktīvā. Šāds ierobežojums tomēr būtu jāpiemēro tikai tad, ja šajā direktīvā pastāv saskaņoti noteikumi. Ja šādi saskaņoti noteikumi nepastāv, dalībvalstīm būtu jāpatur tiesības saglabāt vai ieviest valstu tiesību aktus. [..]

(10) Šajā direktīvā ietvertās definīcijas nosaka saskaņošanas apjomu. Tāpēc dalībvalstu saistībām īstenot direktīvas nosacījumus vajadzētu būt ierobežotām attiecībā uz to apjomu, kā tas noteikts minētajās definīcijās. [..]

[..]

(39) Patērētājam vajadzētu būt tiesīgam izpildīt savas saistības pirms kredītligumā noteiktā termiņa. Ja notiek pirmstermiņa atmaksa, vai nu daļēja, vai arī pilnīga, kreditoram vajadzētu būt tiesībām uz kompensāciju par zaudējumiem, kas tieši saistīti ar kredīta pirmstermiņa atmaksu, ņemot vērā arī jebkuru tādēļ radušos kreditora ietaupījumu. Tomēr, lai noteiktu kompensācijas aprēķina metodi, ir jāievēro vairāki principi. Kreditora kompensācijas aprēķinam vajadzētu būt patērētājam pārskatāmam un saprotamam jau pirms līguma slēgšanas posmā un noteikti – kredītliguma slēgšanas laikā. Turklāt aprēķina metodei vajadzētu būt tādai, lai kreditoriem to būtu viegli piemērot, un būtu jāatvieglo atbildīgo iestāžu darbs pie kompensāciju uzraudzības. Ņemot vērā minēto, kā arī to, ka patēriņa kredītu – tā apmēra un ilguma dēļ – nefinansē ar ilgtermiņa fondu mehānismiem, kompensāciju griesti būtu jānosaka ar vienotas likmes palīdzību. Šī pieeja

atspoguļo patēriņa kredītu savdabību, un tai nevajadzētu skart iespējamās citādās pieejas attiecībā uz citiem produktiem, ko finansē ar ilgtermiņa finansēšanas mehānismiem, piemēram, ar fiksētās likmes hipotekārajiem aizdevumiem.

- (40) Dalībvalstīm vajadzētu būt tiesībām noteikt, ka kompensāciju par pirmstermiņa atmaksu no kreditora var pieprasīt tikai ar noteikumu, ka pirmstermiņa atmaksas summa 12 mēnešos pārsniedz dalībvalstu noteikto robežvērtību. Nosakot šo robežvērtību, kurai nevajadzētu pārsniegt EUR 10 000, dalībvalstīm, piemēram, būtu jāņem vērā vidējā patēriņa kredīta summa attiecīgās valsts tirgū.”

7. Direktīvas 2008/48 1. panta nosaukums ir “Priekšmets”. Tajā ir noteikts:

“Šīs direktīvas mērķis ir saskaņot dažus dalībvalstu normatīvo aktu un administratīvo procedūru aspektus saistībā ar līgumiem, kas attiecas uz patēriņa kredītu.”

8. Saskaņā ar tās 2. panta 1. punktu Direktīvu 2008/48 piemēro kredītlīgumiem.

9. Direktīvas 2008/48 3. panta nosaukums ir “Definīcija”. Tas ir izteikts šādi:

“Šajā direktīvā piemēro šādas definīcijas:

[..]

- c) “kredītlīgums” ir līgums, ar ko kreditors piešķir vai apsola piešķirt patērētājam kredītu atlikta maksājuma, aizdevuma vai citas tamlīdzīgas finansiālas vienošanās veidā, izņemot līgumus par ilglaicīgu pakalpojumu sniegšanu vai tāda paša veida preču piegādi, ja patērētājs maksā par šādiem pakalpojumiem vai precēm līguma noteikumu darbības laikā, maksājot pa daļām;

[..]

- g) “kredīta kopējās izmaksas patērētājam” ir visas izmaksas, tostarp procenti, komisijas nauda, nodokļi un jebkādi citi maksājumi, kas patērētājam jāmaksā saistībā ar kredītlīgumu un kas ir kreditoram zināmi, izņemot notāra izmaksas; iekļauj arī izmaksas, kas saistītas ar papildu pakalpojumiem saistībā ar kredītlīgumu, jo īpaši apdrošināšanas prēmijas, ja turklāt pakalpojumu līguma noslēgšana ir obligāts priekšnoteikums, vai nu lai vispār saņemtu kredītu, vai lai to saņemtu ar izsludinātajiem noteikumiem un nosacījumiem;

[..].”

10. Direktīvas 2008/48 10. panta nosaukums ir “Kredītlīgumos iekļaujamā informācija”. Tā 2. punktā ir noteikts:

“Kredītlīgumā skaidri un lakoniski norāda:

[..]

- r) informāciju par tiesībām uz pirmstermiņa atmaksu, par pirmstermiņa atmaksas procedūru, kā arī – attiecīgā gadījumā – informāciju par kreditora tiesībām uz kompensāciju un veidu, kā tādu kompensāciju nosaka;

[..].”

11. Direktīvas 2008/48 16. panta nosaukums ir “Pirmstermiņa atmaksa”, un tas ir izteikts šādi:

“1. Patērētājam ir tiesības pilnīgi vai daļēji izpildīt savas kredītliguma saistības jebkurā laikā. Šādos gadījumos viņam ir tiesības uz kredīta kopējo izmaksu samazinājumu, kas sastāv no procentiem un izmaksām līguma atlikušajā termiņā.

2. Ja kredīts tiek atmaksāts pirms termiņa, kreditors ir tiesīgs saņemt godīgu un objektīvi pamatotu kompensāciju par iespējamām izmaksām, kas tieši saistītas ar kredīta atmaksu pirms termiņa, ar nosacījumu, ka kredīts tiek atmaksāts pirms termiņa laika periodā, attiecībā uz kuru ir noteikta fiksēta aizņēmuma likme.

Šāda kompensācija nevar pārsniegt 1 % no kredīta apjoma, kas ir atmaksāts pirms termiņa, ja laikposms starp pirmstermiņa atmaksu un kredītliguma izbeigšanos, par ko panākta vienošanās, pārsniedz vienu gadu. Ja šis laikposms nepārsniedz vienu gadu, kompensāciju var noteikt ne augstāku par 0,5 % no kredīta apjoma, kas ir atmaksāts pirms termiņa.

3. Kompensāciju par pirmstermiņa atmaksu nepieprasa:

- a) ja atmaksāšana veikta saskaņā ar apdrošināšanas līgumu, kas paredzēts kredīta atmaksāšanas garantēšanai;
- b) pārtēriņa iespējas gadījumā; vai
- c) ja atmaksāšana notiek laikposmā, attiecībā uz kuru nav noteikta fiksēta aizņēmuma likme.

4. Dalībvalstis var noteikt, ka:

- a) kreditors var pieprasīt šādu kompensāciju vienīgi ar nosacījumu, ja pirms termiņa atmaksātā summa pārsniedz valsts tiesību aktos noteikto robežlielumu. Šis robežlielums nav lielāks par EUR 10 000 jebkurā divpadsmit mēnešu periodā;
- b) kreditors izņēmuma kārtā var pieprasīt lielāku kompensāciju, ja tas var pierādīt, ka zaudējumi, ko tas cietis no pirmstermiņa atmaksas, pārsniedz saskaņā ar 2. punktu noteikto summu.

Ja kreditora pieprasītā kompensācija pārsniedz faktiski ciestos zaudējumus, patērētājs var pieprasīt atbilstošu samazinājumu.

Šādā gadījumā zaudējumus veido starpība starp sākotnēji nolīgto procentu likmi un procentu likmi, par kādu kreditors var aizdot pirms termiņa atmaksāto summu tirgū pirmstermiņa atmaksas veikšanas laikā, un to noteikšanā ņem vērā pirmstermiņa atmaksas ietekmi uz administratīvajām izmaksām.

5. Kompensācija nedrīkst pārsniegt procentu maksājumu summu, ko patērētājs būtu samaksājis laikā starp pirmstermiņa atmaksu un nolīgto kredītliguma izbeigšanas dienu.”

12. Direktīvas 2008/48 22. panta nosaukums ir “Saskaņošana un šīs direktīvas obligāta piemērošana”. Tā 1. punktā ir noteikts:

“Ciktāl šajā direktīvā iekļauti saskaņoti noteikumi, dalībvalstis savos tiesību aktos nedrīkst saglabāt vai ieviest noteikumus, kas atšķiras no šajā direktīvā paredzētajiem.”

B. Valsts tiesību akti

13. Ar 2011. gada 12. maija *ustawa o kredycie konsumenckim* (Likums par patēriņa kredītu, Dz. U., 2016, 1528. pozīcija, ar grozījumiem) (turpmāk tekstā – “Patēriņa kredīta likums”) Direktīva 2008/48 ir transponēta Polijas tiesībās.

14. Saskaņā ar šā likuma 49. panta 1. punktu, ja kredīts pilnībā tiek atmaksāts pirms kredītligumā noteiktā termiņa, kredīta kopējās izmaksas tiek samazinātas par tām izmaksām, kas attiecas uz periodu, par kuru ir ticis saīsināts kredītliguma darbības termiņš, pat ja patērētājs ir sedzis šīs izmaksas pirms kredīta atmaksas.

II. Fakti

15. Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu attiecas uz trim lietām, kuras iesniedzējtiesa ir apvienojusi kopējai izskatīšanai un izlemšanai. Visas minētās lietas būtībā raksturo tā pati turpinājumā izklāstītā struktūra.

16. Atbildētājas, kas ir kredītiestādes, noslēdza ar patērētājiem patēriņa kredītligumus uz noteiktiem laikposmiem un iekasēja komisijas naudu par šo kredītu izsniegšanu. Visos trijos gadījumos komisijas naudas apmērs nebija atkarīgs no kredītligumu darbības ilguma. Visi patērētāji atmaksāja pilnu piešķirtā kredīta summu pirms līgumos norādītā datuma.

17. Pēc tam tika noslēgti cesijas līgumi starp šiem patērētājiem un atbildētāju par pirms termiņa pilnībā atmaksājamiem patēriņa kredītiem, tostarp par iepriekš samaksātās komisijas naudas atmaksu. Prasītāja nosūtīja atbildētājām paziņojumus par attiecīgo parādu cesiju, vienlaikus aicinot tās brīvprātīgi atmaksāt apstrīdētās summas, kas sastāv no komisijas naudas daļas proporcionāli atmaksas periodam kopā ar likumiskajiem nokavējuma procentiem.

18. Tā kā atbildētājas neizpildīja šo lūgumu, prasītāja cēla prasību iesniedzējtiesā, pieprasot piedzīt no atbildētājām strīdīgās summas kopā ar likumiskajiem nokavējuma procentiem.

III. Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu un tiesvedība tiesā

19. Iesniedzējtiesai nav skaidrs, vai patērētāja tiesības uz valsts tiesību aktos, ar kuriem transponēts Direktīvas 2008/48 16. panta 1. punkts, paredzēto kredīta kopējo izmaksu samazinājumu ir interpretējamas tādējādi, ka tās ietver izmaksas, kas nav atkarīgas no kredītliguma darbības ilguma. Šajā saistībā iesniedzējtiesa norāda, ka Polijas tiesas ir apstiprinājušas atšķirīgas interpretācijas. It īpaši tā minēja divus divu dažādu Polijas tiesu spriedumus, kuros tika atzīts, ka Patēriņa kredīta likums piešķir tiesības tikai daļēji atlīdzināt izmaksas atkarībā no līguma ilguma. Trešajā spriedumā cita tiesa, pamatojoties uz valsts tiesību aktu interpretāciju saistībā ar Direktīvas 2008/48 16. pantu, tomēr nosprieda, ka patērētāja tiesības uz izmaksu samazināšanu ietver izmaksas, kas nav atkarīgas no kredītliguma ilguma.

20. Šādos apstākļos *Sąd Rejonowy Lublin-Wschód w Lublinie z siedzibą w Świdniku* (Lubļinas Austrumu rajona tiesa Lubļinā, Švidņikas tiesu nams, Polija) ir nolēmusi apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu:

“Vai [Direktīvas 2008/48] 16. panta 1. punkts kopsakarā ar tās 3. panta g) punktu ir jāinterpretē tādējādi, ka patērētājam, kurš pirms termiņa ir izpildījis savas saistības, kas izriet no kredītliguma, ir tiesības uz kopējo kredīta izmaksu, tostarp tādu izmaksu, kuru apmērs nav atkarīgs no šī kredītliguma darbības ilguma, samazinājumu?”

IV. Vērtējums

A. Par Tiesas kompetenci un prejudiciālā nolēmuma pieņemamību

21. No atbildētāju puses *Santander Consumer Bank* būtībā apgalvo, ka uzdotais jautājums ir nepieņemams. Proti, tā apgalvo, ka Direktīvas 2008/48 16. panta 1. punkts nav piemērojams, jo strīds pamatlietā ir starp divām personām, kas darbojas savas uzņēmējdarbības vajadzībām.

22. Šajā ziņā ir jāatgādina, ka no pastāvīgās judikatūras izriet – LESD 267. pantā paredzētā procedūra ir instruments sadarbībai starp Tiesu un dalībvalstu tiesām, ar kuru Tiesa dalībvalstu tiesām sniedz norādes jautājumā par Savienības tiesību interpretāciju, kuras tām vajadzīgas, lai izspriestu tajās izskatāmās lietas². Vienīgi valsts tiesa, kura izskata lietu un kurai ir jāuzņemas atbildība par pieņemamo tiesas nolēmumu, var – ņemot vērā lietas īpatnības – noteikt, cik lielā mērā prejudiciālais nolēmums ir vajadzīgs, lai šī tiesa varētu pieņemt savu nolēmumu, un cik atbilstīgi ir jautājumi, ko tā uzdod Tiesai. Tātad gadījumā, ja uzdotie jautājumi skar Savienības tiesību interpretāciju, Tiesai principā ir pienākums pieņemt nolēmumu³.

23. Līdz ar to, ja uzdotie jautājumi attiecas uz Savienības tiesību interpretāciju, Tiesai principā ir jāpieņem lēmums. Tiesa var atteikties lemt par iesniedzējtiesas uzdoto jautājumu, ja ir acīmredzams, ka prasītajai Savienības tiesību interpretācijai nav nekādas saistības ar pamatlietas faktiskajiem apstākļiem vai tās priekšmetu, ja izvirzītā problēma ir hipotētiska vai arī ja Tiesai nav zināmi faktiskie vai tiesiskie apstākļi, kas ir vajadzīgi, lai sniegtu noderīgu atbildi uz tai uzdotajiem jautājumiem⁴. Tomēr tas, ka viena no pamatlietas pusēm apstrīd prejudiciālā jautājuma nozīmi strīda izšķiršanai pamatlietā, pats par sevi nevar pamatot secinājumu, ka šie jautājumi būtu jāatzīst par nepieņemamiem.

24. Šajā lietā ir jānorāda, ka Direktīvas 2008/48 piemērošanas joma ir atkarīga nevis no strīda pušu identitātes, bet gan no kredītīguma pušu identitātes. Patiešām, saskaņā ar Direktīvas 2008/48 2. panta 1. punktu šī direktīva attiecas uz “kredītīgumiem”, un šis termins šīs direktīvas 3. panta c) punktā ir definēts kā “līgums, ar ko kreditors piešķir vai apsola piešķirt patērētājam kredītu atlikta maksājuma, aizdevuma vai citas tamlīdzīgas finansiālas vienošanās veidā, izņemot līgumus par ilglaicīgu pakalpojumu sniegšanu vai tāda paša veida preču piegādi, ja patērētājs maksā par šādiem pakalpojumiem vai precēm līguma noteikumu darbības laikā, maksājot pa daļām”. Šajā lietā nav strīda par to, ka attiecīgie kredīti tika piešķirti patērētājiem.

25. Šādos apstākļos no iesniedzējtiesas iesniegtā lietas izklāsta acīmredzami neizriet, ka Direktīvas 2008/48 16. panta 1. punkts nav piemērojams pamatlietā aplūkotajā situācijā. Līdz ar to es uzskatu, ka Tiesai nebūtu jānolemj, ka uzdotais jautājums ir nepieņemams.

B. Par lietas būtību

26. Attiecībā uz uzdoto jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vēlas uzzināt, vai Direktīvas 2008/48 16. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi – ja patērētājs ir veicis pirmstermiņa atmaksu, kredīta izmaksu samazinājums, uz kuru šim patērētājam ir tiesības, var attiekties uz izmaksām, kuru apmērs nav atkarīgs no šī kredītīguma darbības ilguma.

2 Spriedums, 2016. gada 5. jūlijs, *Ognyanov* (C-614/14, EU:C:2016:514, 16. punkts).

3 Spriedums, 2010. gada 1. jūlijs, *Sbarigia* (C-393/08, EU:C:2010:388, 19. un 20. punkts).

4 Spriedums, 2018. gada 20. septembris, *OTP Bank un OTP Faktoring* (C-51/17, EU:C:2018:750, 37. punkts).

1. Direktīvas 2008/48 16. panta 1. punkta saturs

27. Saskaņā ar Direktīvas 2008/48 16. panta 1. punktu “patērētājam ir tiesības pilnīgi vai daļēji izpildīt savas kredītliguma saistības jebkurā laikā. Šādos gadījumos viņam ir tiesības uz kredīta kopējo izmaksu samazinājumu, kas sastāv no procentiem un izmaksām līguma atlikušajā termiņā”.

28. Tātad no Direktīvas 2008/48 16. panta 1. punkta formulējuma izriet, ka pirmstermiņa atmaksas gadījumā dalībvalstīm ir jānosaka, ka patērētājiem ir tiesības uz samazinājumu, kas, pirmkārt, piemērojams kredīta kopējām izmaksām, un, otrkārt, sastāv no procentiem un izmaksām līguma atlikušajā termiņā.

29. Šī noteikuma pirmajā teikumā ir precizēts to izmaksu veids, kuras savas būtības dēļ var tikt samazinātas. Proti, tā kā 16. panta 1. punktā ir paredzēts, ka samazinājums attiecas uz kredīta kopējām izmaksām, var samazināt tikai izmaksas, kas ir daļa no kredīta kopējām izmaksām.

30. Kredīta kopējās izmaksas ir definētas Direktīvas 2008/48 3. panta g) punktā kā “visas izmaksas [..], kas patērētājam jāmaksā saistībā ar kredītligumu un kas ir kredītoram zināmas, izņemot notāra izmaksas; iekļauj arī izmaksas, kas saistītas ar papildu pakalpojumiem saistībā ar kredītligumu, jo īpaši apdrošināšanas prēmijas [..], ja turklāt pakalpojumu līguma noslēgšana ir obligāts priekšnoteikums, vai nu lai vispār saņemtu kredītu, vai lai to saņemtu ar izsludinātajiem noteikumiem un nosacījumiem”. Līdz ar to notāra izmaksas ir izslēgtas no tiesībām pieprasīt samazinājumu pirmstermiņa atmaksas gadījumā saskaņā ar Direktīvas 2008/48 16. panta 1. punktu.

31. Savukārt 16. panta 1. punkta otrajā teikumā ir paredzēts, ka piemērojamais samazinājums sastāv no “procentiem un izmaksām līguma atlikušajā termiņā”. No tā izriet, ka, pirmkārt, samazinājumam jāattiecas gan uz izmaksām, gan uz procentiem un, otrkārt, tam ir jābūt saistītam ar “līguma atlikušo termiņu”.

32. No iepriekš minētā izriet, ka 16. panta 1. punktā ir noteikti daži pamatprincipi, kas dalībvalstīm jāievēro, proti, tie, kurus es tikko izklāstīju. Tagad es ierosinu apsvērt, cik lielā mērā Direktīva 2008/48 ir uzskatāma par saskaņošanas pasākumu.

2. Ar Direktīvu 2008/48 panāktais saskaņošanas tvērums

33. Lai gan 9. apsvēruma pirmajā teikumā ir minēts, ka “vajadzīga pilnīga saskaņošana”, tomēr direktīvas saskaņošanas pakāpe nedrīkst tikt jaukta ar šīs saskaņošanas tvērumu. Tāpēc pilnīga saskaņošana, kas minēta 9. apsvērumā, ne vienmēr attiecas uz visiem Direktīvā 2008/48 minētajiem patēriņa kredītu aspektiem. Tāpat ir jānorāda, ka šī paša apsvēruma trešajā teikumā ir skaidri noteikts, ka aizliegums dalībvalstīm saglabāt vai ieviest citus noteikumus, kas nav paredzēti šajā direktīvā, “būtu jāpiemēro tikai tad, ja šajā direktīvā pastāv saskaņoti noteikumi. Ja šādi saskaņoti noteikumi nepastāv, dalībvalstīm būtu jāpatur tiesības saglabāt vai ieviest valsts tiesību aktus”.

34. Tas, ka Direktīvas 2008/48 mērķis ir panākt pilnīgu saskaņošanu tikai attiecībā uz dažiem patēriņa kredīta aspektiem, ir apstiprināts šīs direktīvas 1. pantā. Saskaņā ar šo noteikumu Direktīvas 2008/48 mērķis ir “saskaņot *dažus* normatīvo aktu [..] aspektus saistībā ar līgumiem, kas attiecas uz patēriņa kredītu”. Turklāt Direktīvas 2008/48 22. pantā vien ir noteikts, ka tikai, “ciktāl šajā direktīvā iekļauti saskaņoti noteikumi, dalībvalstis savos tiesību aktos nedrīkst saglabāt vai ieviest noteikumus, kas atšķiras no šajā direktīvā paredzētajiem”.

35. Visbeidzot varētu arī atzīmēt, ka Tiesa saistībā ar direktīvu, kuras mērķis ir panākt pilnīgu saskaņošanu, jau ir apstiprinājusi, ka visi šajā direktīvā minētie aspekti nav saskaņoti. Piemēram, Tiesa attiecībā uz Sesto Padomes direktīvu par PVN⁵ ir nospriedusi – ja dalībvalstis izmanto noteiktas Sestās direktīvas 17. panta 5. punkta trešajā daļā paredzētās iespējas, tās var piemērot aprēķina metodi, kas atšķiras no šajā direktīvā minētās, tostarp ar nosacījumu, ka izmantotā metode garantē precīzāku priekšnodokli samaksātā PVN atskaitāmās daļas noteikšanu nekā direktīvā paredzētā⁶.

36. Attiecībā uz Direktīvas 2008/48 16. panta 1. punktu var norādīt, ka, tā kā šis noteikums neparedz izmantojamo aprēķina metodi, es uzskatu, ka Savienības likumdevēja nodoms ir piešķirt dalībvalstīm zināmu rīcības brīvību šajā jautājumā. Turklāt 10. apsvērumā ir noteikts, ka Direktīvā 2008/48 paredzēto saskaņošanas tvērumu nosaka šīs direktīvas 3. panta g) punktā ietvertās konkrētas definīcijas. Tādēļ ir svarīgi atzīmēt, ka šajā direktīvā nav definēts 16. panta 1. punktā izmantotais termins “samazinājums”.

37. Kā jau iepriekš norādīju, tas, protams, nenozīmē, ka dalībvalstis var izvēlēties jebkuru metodi. Tām ir jāievēro 16. panta 1. punktā noteiktie principi attiecībā uz pienākumu segt gan procentus, gan izmaksas. Tomēr nevienā no šiem principiem nav prasīts, lai, nosakot, kuru daļu no šiem procentiem un izmaksām var samazināt, attiecīgo izmaksu *summa* būtu atkarīga no kredītliguma termiņa, kā to prasa iesniedzējtiesa. Lai arī šīs direktīvas 16. panta 1. punktā ir precizēts, ka šī daļa atbilst procentiem un izmaksām, “[kas maksājamas] līguma atlikušajā termiņā”, šī tiesību norma tomēr ir diezgan neskaidra, jo tā varētu nozīmēt, ka attiecīgie procenti un izmaksas ir tās, kas rodas pēc atmaksas datuma⁷.

38. Ņemot vērā iepriekš izklāstīto, man šķiet skaidrs, ka Direktīvā 2008/48 nav harmonizēta aprēķina metode, kas izmantojama, lai noteiktu piemērojamo samazinājumu kredīta pirmstermiņa atmaksas gadījumā, bet gan ir paredzēti principi, kas dalībvalstīm ir jāievēro, nosakot šo metodi.

3. Dažādu piedāvāto interpretāciju saderības ar 16. panta 1. punktu analīze

39. Pamatlietā 2011. gada 12. maija Likuma par patēriņa kredītiem formulējums šķiet relatīvi atvērts, ko atbilstoši iesniedzējtiesai minētajam apstiprina fakts, ka Polijas tiesas to ir interpretējušas dažādi.

40. Tāpēc, tā kā iesniedzējtiesai ir pienākums interpretēt savus valsts tiesību aktus saskaņā ar Savienības tiesībām, es ierosinu pārbaudīt dalībvalstīm izvirzīto prasību atbilstoši formulējumam “līguma atlikušajā termiņā”, kurš ietverts Direktīvas 2008/48 16. panta 1. punktā, uz kuru attiecas uzdotais jautājums⁸.

41. Šajā ziņā var atzīmēt, ka iesniedzējtiesa piedāvā divas atšķirīgas šā formulējuma interpretācijas.

5 Padomes Sestā direktīva 77/388/EEK (1977. gada 17. maijs) par to, kā saskaņojami dalībvalstu tiesību akti par apgrozījuma nodokļiem – Kopēja pievienotās vērtības nodokļu sistēma: vienota aprēķinu bāze (OV 1977, L 145, 1. lpp.).

6 Patiešām, nevienā Sestās PVN direktīvas noteikumā nav skaidri norādīts, ka dalībvalstis var atkāpties no šīs metodes. Skat. spriedumu, 2012. gada 8. novembris, *BLC Baumarkt* (C-511/10, EU:C:2012:689, 24. punkts).

7 Direktīvas 2008/48 franču un itāļu valodas versijās tiek izmantoti vārdi “kas maksājami” (“intérêts et frais *due* pour la durée résiduelle”, “*dovuti per la restante durata*”). Tomēr neatkarīgi no tā, ka šis apzīmējums nav atrodams citās valodu redakcijās, man nešķiet, ka tas būtu pretrunā tam, ko es tikko aprakstīju, jo terminu var saprast beigušos saistību nozīmē. Katrā ziņā angļu valodas redakcijā nav šādu vārdu (“interest and the costs for the remaining duration”), bet spāņu un vācu valodas redakcijās tiek izmantoti diezgan vispārīgi formulējumi, attiecīgi “correspondientes a la duración” un “für die verbleibende Laufzeit des Vertrags richtet”.

8 Skat., piemēram, spriedumu, 2019. gada 27. marts, *Pawlak* (C-545/17, EU:C:2019:260, 83. punkts).

42. *Pirmā interpretācija* ir balstīta uz ideju, ka formulējuma “līguma atlikušajā termiņā” mērķis ir attiecināt samazinājumu tikai uz izmaksām, kas saistītas ar kredīta ilgumu. Tāpēc jēdziens “izmaksas” attiecas uz izdevumiem, kas kredītiestādei jāsedz saistībā ar piešķirto kredītu⁹. Tātad būtībā 16. panta 1. punkts atbrīvojot patērētājus no to izdevumu apmaksas, kas ir attiecināmas uz “izmaksām” un ir saistītas ar līguma atlikušo termiņu. Būtiskais faktors šeit ir tas, ka, tā kā kredītiestāde nesegs šos izdevumus, patērētājam vajadzētu būt tiesībām tos atskaitīt no kredīta kopējām izmaksām¹⁰.

43. *Otrā interpretācija* ir uzskats, ka kopējās kredīta izmaksas ir jāsamazina proporcionāli atlikušajam līguma periodam. Būtībā formulējums “līguma atlikušajā termiņā” esot tikai norāde par to, kā tiek aprēķināts samazinājums, proti, proporcionāli līguma atlikušajam termiņam.

44. Papildus ir jāapsver vēl divas citas interpretācijas.

45. *Trešā*, ko ierosina atbildētājas, ir uzskatīt, ka izmaksas, kuras var atskaitīt no kredīta kopējām izmaksām, ir tikai tās, kas formāli ir uzrādītas kredītlīgumā kā tādas, kas ir atkarīgas no paša kredītlīguma ilguma. Turpretī, tā kā sniegtais pakalpojums, kas ir kredīta piešķiršana, ir izpildīts pilnībā, kolīdz nauda tiek nodota patērētāja rīcībā, kredītiestādes peļņas daļai būtu jāpaliek nesekartai.

46. Saskaņā ar *ceturto* un pēdējo interpretāciju samazinājums, uz kuru patērētājam būtu tiesības, attiecas uz vienreizējiem vai atkārtotiem maksājumiem, kas vēl nav nokavēti pirmstermiņa atmaksas veikšanas brīdī.

47. Lai noteiktu, kura no šīm interpretācijām ir saderīga ar Direktīvas 2008/48 16. panta 1. punktu, ir jāņem vērā šajā tiesību normā paredzētie principi, jo, piemērojot Tiesas interpretācijas metodes, šos principus ir iespējams secināt no konteksta, kādā šī tiesību norma ir ietverta, tās mērķiem un formulējuma¹¹.

48. *Attiecībā uz kontekstu* var tikt konstatēts, ka vairāki lietas dalībnieki ir ierosinājuši piemērot Direktīvas 2008/48 16. panta 1. punkta sistēmisku interpretāciju, ņemot vērā 16. panta 2. punktu. Tādēļ, tā kā atbilstoši 16. panta 2. punktam kredītiestādes ir tiesīgas saņemt “taisnīgu un objektīvi pamatotu” kompensāciju par “iespējamām izmaksām, kas tieši saistītas ar kredīta atmaksu pirms termiņa, ar nosacījumu, ka kredīts tiek atmaksāts pirms termiņa laika periodā, attiecībā uz kuru ir noteikta fiksēta aizņēmuma likme”, 16. panta 1. punktā paredzētā samazinājuma tvērums būtu jāinterpretē plaši un patērētājiem labvēlīgi.

49. Mani savukārt šī pieeja nepārlicina. Proti, pretēji Polijas valdības apgalvojumam, es neuzskatu, ka, lai pilnībā īstenotu (“*effet utile*”) Direktīvas 2008/48 16. panta 2. punktu, 16. panta 1. punkts būtu jāinterpretē tādējādi, ka tas obligāti ietver kredītiestādes peļņas samazinājumu. Patiešām, pretēji tam, kas, šķiet, ir plaši izplatīta interpretācija, 16. panta 2. punkts nav paredzēts, lai kompensētu peļņu, ko aizdevējs būtu varējis iegūt, ja kredīts netiktu atmaksāts pirms termiņa. Protams, pat ja kredītiestāde vēlreiz aizdod atmaksātās summas, tās peļņas daļa ne vienmēr būs tāda pati, kāda tā būtu bijusi, ja sākotnējais kredītlīgums turpinātu darboties¹². Tomēr tam nevajadzētu aizēnot faktu, ka 16. panta 2. punkta formulējums attiecas uz “izmaksām”, nevis uz iestāžu ciestajiem “zaudējumiem”, kuriem

⁹ Saskaņā ar šo interpretāciju, ko atbalsta atbildētājas pamatlietā un Spānijas valdība, vienreizējās izmaksas nevar tikt samazinātas pirmstermiņa atmaksas gadījumā. Šis samazinājums attiecoties tikai uz atkārtotām izmaksām, kas rodas pēc atmaksas.

¹⁰ Attiecīgi izmaksas, kas jāatskaita no kredīta kopējām izmaksām, būtu nelielas: tās galvenokārt būtu izmaksas, kas saistītas ar periodiskas informācijas sagatavošanu un pārsūtīšanu patērētājam saskaņā ar piemērojamiem Savienības un valstu noteikumiem. Patiešām, lielākā daļa no aizdevuma radītajām izmaksām ir vienreizējas izmaksas, piemēram, izmaksas par pieteikuma iesniedzēja lietas izveidošanu un apstrādi vai informācijas meklējumiem par patērētāja kredītpēju. Praksē attiecīgie izdevumi ir tie, kas atkārtojas un kas rastos pēc pirmstermiņa atmaksas, jo vienreizējās izmaksas parasti nav atkarīgas no līguma termiņa.

¹¹ Spriedums, 2010. gada 4. maijs, *TNT Express Nederland* (C-533/08, EU:C:2010:243, 44. punkts).

¹² Ja kredītiestāde aizdod atmaksātās summas vēlreiz, refinansēšanas nosacījumi (vai nu izmantojot starpbanku tirgu, vai noguldītāju naudu, ja kredītiestāde ir banka) var būt mainījušies. Tomēr šajā situācijā kredītlīgumiem piemērojamā procentu likme principā būs atšķirīga. Tāpēc peļņas daļa pirmām kārtām un galvenokārt mainīsies, ja pēc līguma noslēgšanas tirgū būs attīstījusies konkurence.

turklāt ir jābūt tādiem, kas ir “tieši saistīti ar kredīta pirmstermiņa atmaksu”. Tādējādi no tā izriet, ka kompensācija, ko var pieprasīt saskaņā ar šo noteikumu, ir paredzēta vienīgi, lai kompensētu izdevumus, kas radušies tādēļ, ka kredīts atmaksāts pirms termiņa, ja kredītiestādēm šim nolūkam ir jāveic konkrētas darbības¹³.

50. Iespēja pieprasīt kompensāciju par negūto peļņu kredīta pirmstermiņa atmaksas rezultātā patiešām ir paredzēta Direktīvā 2008/48, tomēr tā ir paredzēta 16. panta 4. punkta b) apakšpunktā, *nevis* 16. panta 2. punktā. Taču, tā kā 16. panta 4. punkta b) apakšpunkts nav obligāts, dalībvalstīm šī iespēja ir jāparedz valsts tiesību aktos, ar kuriem transponēta direktīva. Turklāt šīs direktīvas 16. panta 4. punkta b) apakšpunktā ir paredzēts, ka šādu kompensāciju tikai izņēmuma kārtā var pieprasīt tad, ja kredītiestāde var pierādīt, ka tās ciestie zaudējumi pārsniedz 16. panta 2. punkta otrajā daļā paredzēto robežlielumu. Līdz ar to risks, ka kredītiestāde var saņemt kompensāciju, pat ja tās peļņa nav būtiski tikusi samazināta, ir salīdzinoši ierobežots.

51. *Attiecībā uz mērķiem*, kas izvirzīti Direktīvas 2008/48 16. panta 1. punktā, ir gan jānorāda, ka 7. apsvērumā ir paredzēts, ka direktīvas mērķis ir atvieglot “pareizi funkcionējoša patēriņa kredītu iekšējā tirgus izveidi”. Tomēr, pretēji atbildētāju izvirzītajam argumentam, no tā nevar secināt, ka 16. panta 1. punkta mērķis būtu aizsargāt kredītiestādes no pirmstermiņa atmaksas sekām. Patiešām, šajā apsvērumā ir skaidri norādīts, ka pareizi funkcionējoša patēriņa kredītu iekšējā tirgus izveide ir jāsasniedz, paredzot saskaņotu Savienības sistēmu vairākās galvenajās jomās, nevis aizsargājot kredītiestādes pret pirmstermiņa atmaksas sekām.

52. Turpretī nevar neņemt vērā to, ka 39. apsvērumā, kas tieši attiecas uz 16. panta 1. punkta mērķiem, nav nekādas atsauces uz šo samazinājumu, bet gan tikai noteikts, ka “patērētājam vajadzētu būt tiesīgam izpildīt savas saistības pirms kredītlīgumā noteiktā termiņa”. Tas patiešām liek domāt, ka Savienības likumdevējs ir uzskatījis, ka šis samazinājums ir iecerēts kā vienkāršas pirmstermiņa atmaksas sekas un tāpēc – kā kaut kas tāds, ko ir viegli aprēķināt. Turklāt tajā pašā apsvērumā ir arī izteikta ideja par to, ka pirmstermiņa atmaksas sekām ir jābūt viegli novērtējamām, jo formulējums šoreiz attiecas uz kompensāciju, ko ir tiesības saņemt kredītiestādei. Proti, saskaņā ar 39. apsvērumu šādā situācijā: “[..] kreditoriem būtu viegli piemērot aprēķina metodi [..]”.

53. No šī skatpunkta raugoties, lai arī pirmā interpretācija, saskaņā ar kuru samazinājumam ir jāatbilst izdevumiem, kas kredītiestādei nebūs jāsedz pirmstermiņa atmaksas dēļ, virspusēji šķiet salīdzinoši vienkārša – un līdz ar to diezgan pievilcīga –, tās praktiskā īstenošana varētu radīt būtiskas praktiskas grūtības. Patiešām, kā iesniedzējtiesa ir norādījusi savā lūgumā, kredītiestādes reti norāda, kuri no to izdevumiem tiek segti no patērētājiem iekasētām maksām, un pat tad, ja tās to dara, patērētājam joprojām būtu tiesības apstrīdēt šīs informācijas precizitāti.

54. Iekasēto maksu summa arī nav ļoti noderīga. Pat ja uzliktie maksājumi būtu aprēķināti, ņemot vērā kredīta ilgumu, jāatzīmē, ka tie var kalpot, lai daļēji kompensētu atkārtotas izmaksas un daļēji vienreizējas izmaksas, iekļaujot izmaksas, kas ir radušās tikai pirms pirmstermiņa atmaksas. Tas pats attiecas uz gadījumiem, kad šādas maksas ir aprēķinātas attiecībā uz piešķirto kredīta summu, jo ne visas mainīgās izmaksas vienmēr ir atkārtotas izmaksas. Visbeidzot jebkuri maksājumi, ko patērētāji maksā, var ietvert daļu no peļņas, jo neviens noteikums neuzliek kredītiestādēm pienākumu sasniegt peļņas daļu tikai ar patērētājiem piemērotajiem procentu maksājumiem.

55. Tādējādi praksē vienīgais veids, kā iegūt precīzu priekšstatu par summu, ko kredītiestāde ietaupīs, ir prasīt tai veikt izmaksu uzskaiti, kuras mērķis tieši ir noteikt un novērtēt tos elementus, kas veido tās neto darbības ienākumus. Patiešām, kredītiestādes gadījumā šie elementi ietver izdevumus, kas rodas piešķirto kredītu ilguma dēļ. Tomēr ne Direktīvā 2008/48, pat ne arī, šķiet, kādā citā Savienības tiesību

¹³ Iemesli, kādēļ negūtā peļņa netiek segta ar Direktīvas 2008/48 16. panta 2. punktā paredzēto kompensāciju, izriet no 39. apsvēruma, jo tajā ir uzsvērts, ka “patēriņa kredītu – tā apmēra un ilguma dēļ – nefinansē ar ilgtermiņa fondu mehānismiem”. Patiešām, šādos apstākļos negūtā peļņa, pat ja tāda iespējama, joprojām ir samērā ierobežota, ja vien tirgus pilnībā nemainās.

aktā nav noteikts kredītiestādēm pienākums obligāti veikt izmaksu uzskaiti¹⁴. Tādēļ, ja Tiesai būtu jāpieņem pirmā pieeja, tas nozīmētu, ka praksē izmaksu uzskaitē kļūtu obligāta, kaut arī citādi šāds pienākums nav paredzēts. Turklāt, ja rodas strīds par samazinājuma apmēru, uz kuru patērētājam ir tiesības, veicot pirmstermiņa atmaksu, valstu tiesām būs jāaicina grāmatvedības eksperti pat tad, ja attiecīgās izmaksas pēc savas būtības būs salīdzinoši nelielas.

56. Neatkarīgi no tā, kādas ir šīs iespējamās interpretācijas teorētiskās priekšrocības, ņemot vērā praktiskās grūtības, kas, kā es tikko minēju, varētu būt ievērojamas, es domāju, ka šī interpretācija nav saderīga ar ideju, kas secināma no Direktīvas 2008/48 39. apsvēruma – ka pirmstermiņa atmaksas sekām būtu jābūt viegli novērtējamām.

57. Vēl noteicošāks ir 16. panta 1. punkta *formulējums*. Patiešām, šajā ziņā gan pirmā, gan trešā interpretācija nesaskan ar šajā pantā minēto atsauci uz jēdzienu “procenti”. Es sāksu ar trešo interpretāciju.

58. Saskaņā ar šo interpretāciju var samazināt tikai izmaksas ar nosacījumu, ka tās ir oficiāli norādītas kā atkarīgas no līguma ilguma. Tomēr ir jāatzīmē, ka, tā kā Savienības tiesību aktos ir uzskatīts par vajadzīgu atsaukties gan uz procentiem, gan uz izmaksām, Direktīvas 2008/48 16. panta 1. punktā minētais samazinājums ir jāinterpretē tādējādi, ka tas attiecas uz abiem šiem elementiem, nevis – kā uzskatīts trešajā interpretācijā – tikai uz izmaksām.

59. Turklāt, pat ja trešā interpretācija būtu jāpieņem arī procentu gadījumā, tas praksē varētu nedarboties, izmantojot vien otro vai ceturto interpretāciju¹⁵. Tāpēc, saglabājot trešo interpretāciju, būtu jāpieņem divas atsevišķas aprēķina metodes, attiecīgi vienu – procentu un otru – izmaksu aprēķināšanai. Tomēr tas būtu pretrunā ar pašu 16. panta 1. punkta formulējumu.

60. Attiecībā uz pirmo interpretāciju es atzīmēju, ka termins “procenti” attiecas uz kredītiestādes atlīdzības elementu, kas ir precīzs un viegli nosakāms, jo to aprēķina, piemērojot gada procentu likmi. Tāpat kā jebkurš cits kredītiestādes atlīdzības elements, procentu maksājums, protams, palīdz tās rentabilitātei, bet tas arī tiek izmantots, lai pārliktu uz patērētājiem izdevumus, kas bankām radušies saistībā ar kredītiem. Tādējādi Direktīvas 2008/48 16. panta 1. punktā ietvertā termina “izmaksas” interpretācija, atsaucoties uz kredītiestādēm radītajām izmaksām, kā paredzēts pirmajā un trešajā interpretācijā, varētu izraisīt tā paša elementa dubultu samazinājumu, jo ir skarti arī procenti. Tomēr es personīgi neuzskatu, ka tas bija padomā Savienības likumdevējam.

61. Tā kā starp terminiem “procenti” un “izmaksas” ir saiklis “un”, man šķiet loģiskāk uzskatīt, ka abi ir saistīti ar maksājumiem, kas jāveic patērētājam. Līdz ar to jēdziens “izmaksas” 16. panta 1. punktā neattiecas uz kredītiestādes izdevumiem, kā to paredz pirmā interpretācija, bet gan uz maksājumiem, ko pieprasa no patērētājiem papildus procentiem.

62. Citiem vārdiem sakot, jēdziens “[kas maksājami] līguma atlikušajā termiņā” ir jāsaprot tā, ka 16. panta 1. punktā paredzētais samazinājums ir atkarīgs nevis no patērētājiem uzlikto izmaksu mērķa, kā piedāvāts pirmajā un trešajā interpretācijā, bet gan no datuma, kad no patērētājiem tiek pieprasīta izmaksu segšana.

63. Manuprāt, tikai otrā vai ceturta interpretācija atbilst šādam secinājumam. Es piekrītu, ka abām interpretācijām ir trūkumi, tomēr, kā man jau gadījies novērot, atklāti sakot, nav tādas Direktīvas 2008/48 16. panta 1. punkta interpretācijas, kas būtu pilnībā apmierinoša.

¹⁴ Šāds pienākums pastāv tikai dažos ļoti īpašos apstākļos. Skat., piemēram, 34. pantu Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES) Nr. 909/2014 (2014. gada 23. jūlijs) par vērtspapīru norēķinu uzlabošanu Eiropas Savienībā, centrālajiem vērtspapīru depozitārijiem un grozījumiem Direktīvās 98/26/EK un 2014/65/ES un Regulā (ES) Nr. 236/2012 (OV 2014, L 257, 1. lpp.) un 11. pantu Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES) 2017/352 (2017. gada 15. februāris) par ostu pakalpojumu sniegšanas sistēmu un kopīgiem noteikumiem par ostu finansiālo pārredzamību (OV 2017, L 57, 1. lpp.).

¹⁵ Turklāt tas nozīmē apsvērt un līdz ar to noteikt, ka daļu no peļņas var attiecināt uz atlikušo periodu. Tomēr peļņas daļa ne vienmēr ir lineāra.

64. Jo īpaši es atzīstu, ka abas šīs interpretācijas var radīt nelīdzsvarotību kreditora un aizņēmēja attiecībās. Patiešām, otrās interpretācijas gadījumā, ja atmaksa tiek veikta ļoti agri, kredītiestādes sedzamās nemainīgie izdevumi var nebūt pilnībā amortizēti ar patērētāja veiktajiem maksājumiem un procentiem un tādējādi kredītiestādei var rasties zaudējumi. Ciktāl tas attiecas uz ceturto interpretāciju, tā ļauj kredītiestādēm, nododot patērētājam visas pastāvīgās izmaksas līguma sākumā, izvairīties no izmaksu samazināšanas sekām pirmstermiņa atmaksas gadījumā. Tomēr abām interpretācijām ir īpaša priekšrocība, ka patērētājs gan procentu, gan izmaksu samazinājumu varēs panākt pirmstermiņa atmaksas rezultātā tādā veidā, kas ir (salīdzinoši) proporcionāls kredīta līguma pirmstermiņa atmaksas apjomam.

65. Turklāt es neesmu pārliecināts, ka Savienības tiesību aktos ir noteikti mēģināts panākt perfektu līdzsvaru starp kredītiestāžu un patērētāju interesēm. Patiešām, arī no Direktīvas 2008/48 16. panta 5. punkta izriet, ka likumdevējam zināmā mērā nebija nodoma izslēgt iespēju, ka patērētājam būtu jāmaksā tāda pati summa, kāda tam būtu jāmaksā, ja aizdevums nebūtu priekšlaicīgi samaksāts¹⁶.

66. Lai gan Direktīvas 2008/48 16. panta 1. punkta formulējums šajā ziņā varētu būt izteikts skaidrāk, manuprāt, otrā un ceturta interpretācija ne tikai ir saderīga ar Direktīvā 2008/48 paredzētajiem principiem, bet tās arī visdrīzāk atspoguļo to, kāds Savienības likumdevējam bijis nodoms.

67. Tādēļ, manuprāt, dalībvalstis var izvēlēties *inter alia* transponēt šo noteikumu vai vismaz, ja nepieciešams, interpretēt savas valsts tiesību aktus saskaņā ar vienu vai otru no šīm divām interpretācijām.

V. Secinājumi

68. Iepriekš minēto iemeslu dēļ ierosinu Tiesai uz *Sąd Rejonowy Lublin-Wschód w Lublinie z siedzibą w Świdniku* (Lubļinas Austrumu rajona tiesa Lublīnā, Švidņikas tiesu nams, Polija) uzdoto jautājumu atbildēt šādi:

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2008/48/EK (2008. gada 23. aprīlis) par patēriņa kredītlīgumiem un ar ko atceļ Direktīvu 87/102/EEK, 16. panta 1. punkts kopsakarā ar tās 3. panta g) punktu ir jāinterpretē tādējādi, ka patērētājam, kurš pirms termiņa ir atmaksājis aizdevumu, ir tiesības uz samazinājumu, kurš var attiekties uz izmaksām, kuru apmērs nav atkarīgs no šī kredītlīguma darbības ilguma. Tomēr dalībvalsts nevar ierobežot – un valsts tiesa nevar šādi interpretēt savas valsts tiesību aktus – šo samazinājumu, to attiecinot tikai uz izmaksu summu, ko kredītiestāde ietaupījusi pirmstermiņa atmaksas rezultātā.

¹⁶ Turklāt ir jāuzsver, pirmkārt, ka saskaņā ar Direktīvas 2008/48 10. panta 2. punkta r) apakšpunktu kredītiestādēm ir jāinformē patērētāji par pirmstermiņa atmaksas kārtību un par šādas priekšlaicīgas atmaksas noteikumiem un nosacījumiem. Tādēļ šie noteikumi un nosacījumi ir arī elements, ko patērētāji var apsvērt, pirms pieņem lēmumu par kredīta ņemšanu no vienas konkrētas kredītiestādes, nevis citas.